

**ORNITOLOGISKE REGISTRERINGER VED KROKSJØENE
I LEIRAEVOMRÅDET, AKERSHUS, HØSTEN 1990.**

NORDRE ØYEREN FUGLESTASJON 1990

FORORD

På oppdrag fra miljøombudet i Skedsmo, Ole Johan Krogh, har Nordre Øyeren Fuglestasjon (NØF) høsten 1990 foretatt ornitologiske registreringer omkring kroksjøene i Leirelvområdet.

Fra NØF har følgende deltatt ved registreringsarbeidet:

Yngve Kvebæk	- YK
Per Kristian Stokke	- KS
Trude Starholm	- TSt
Hanne Refsem	- HR

Fra miljøombudet i Skedsmo ble vi tildelt kr 5000,- til dekning av utgifter i forbindelse med undersøkelsen. Vi takker for bidraget.

For Nordre Øyeren Fuglestasjon

Per Kristian Stokke

Yngve Kvebæk

SAMMENDRAG

Nordre Øyeren Fuglestasjon har høsten 1990 foretatt ornitologiske registreringer ved kroksjøene (Stilla, Ringstilla, Tomtestilla) i Leirelvområdet.

Registreringene har foregått som punkttaksering i nærheten av kroksjøene, der art og antall ble notert fortløpende i forhold til klokkeslett.

På grunnlag av materialet, uten hensyntagen til eventuelle begrensninger knyttet til metodikk, er det mye som tyder på at kroksjøene i Leirelvområdet i nåværende tilstand rent generelt neppe er vesentlige som trekk- og overvintrings-lokaliteter. Et unntak kan imidlertid trolig representeres ved den sterkt truede hvitryggspetten som er observert i området tidligere (april 1990), og som vi også under denne undersøkelsen antagelig fant spor etter. Det samme gjelder for dvergspett som også er inne i en bestandsmessig ugunstig utvikling.

Det ble registrert beydelig jakt i området, det meste i form av duejakt. Jakta, avskogingen og forurensingen av kroksjøene er nevnt som faktorer som virker uheldig inn for fuglenes bruk av området.

INNHOOLD

FORORD

SAMMENDRAG

INNLEDNING.....3

OMRÅDEBESKRIVELSE.....3

MATERIALE OG METODE.....5

RESULTATER.....5

 25.JUNI.....5

 23.AUGUST.....7

 25.AUGUST.....11

 8.SEPTEMBER.....14

 4.NOVEMBER.....18

DISKUSJON OG KONKLUSJON.....21

LITTERATUR.....26

INNLEDNING

I kommunene Skedsmo og Fet finner vi Leirelvområdet, et elve-slettelandskap og flommarksområde som selv internasjonalt er av svært spesiell karakter. Midt i et intensivt drevet jorbrukslandskap finner vi meanderende elver og avsnørte kroksjøer, som sammen med de gjenværende lauvskogområder setter et helt spesielt preg på kulturlandskapet i området. Friluftsf- og naturvernkonsulent hos Fylkesmannen i Oslo&Akershus foreslo allerede i 1976 Leirelvområdet fredet som landskapsvernområdet. Nordre Øyeren Fuglestasjon (NØF) hadde fram til 1976 drevet spredte registreringer i området. På grunn av fredningsforslaget ble vi anmodet av friluftsf- og naturvernkonsulent Arne Nesfeldt om å intensivere disse undersøkelsene. På grunnlag av disse undersøkelsene skrev vi et brev til Fylkesmannen i Oslo & Akershus, datert 23.desember 1976, hvor vi gir fredningsforslaget vår fulle tilslutning.

Selv om to edelaufskogområder, Holmen i Skedsmo og Jølsen i Fet, ble fredet ved Kongelig resolusjon i 1982 er desverre store naturvitenskapelige verdier gått tapt. De gjenværende landskapselementer knytter det seg derfor sterke verne-interesser til, bl.a. kroksjøene.

På anmodning fra miljøombudet i Skedsmo, Ole Johan Krog, ble undersøkelse igangsatt høsten 1990 for generell registrering av trekkfugl, spesielt våtmarksfugler, i/omkring kroksjøene.

OMRÅDEBESKRIVELSE

I Leirelvområdet, mellom Leirsund bru til Leiras utløp i Nitelva, finner vi 3 større kroksjøer; Stilla, Ringstilla og Tomtestilla. På bakgrunn av at vår oppdragsgiver ønsket disse områdene undersøkt, ble gunstige observasjonsplasser plukket ut omkring kroksjøene ved befaring 25/6-90 (fig.1).

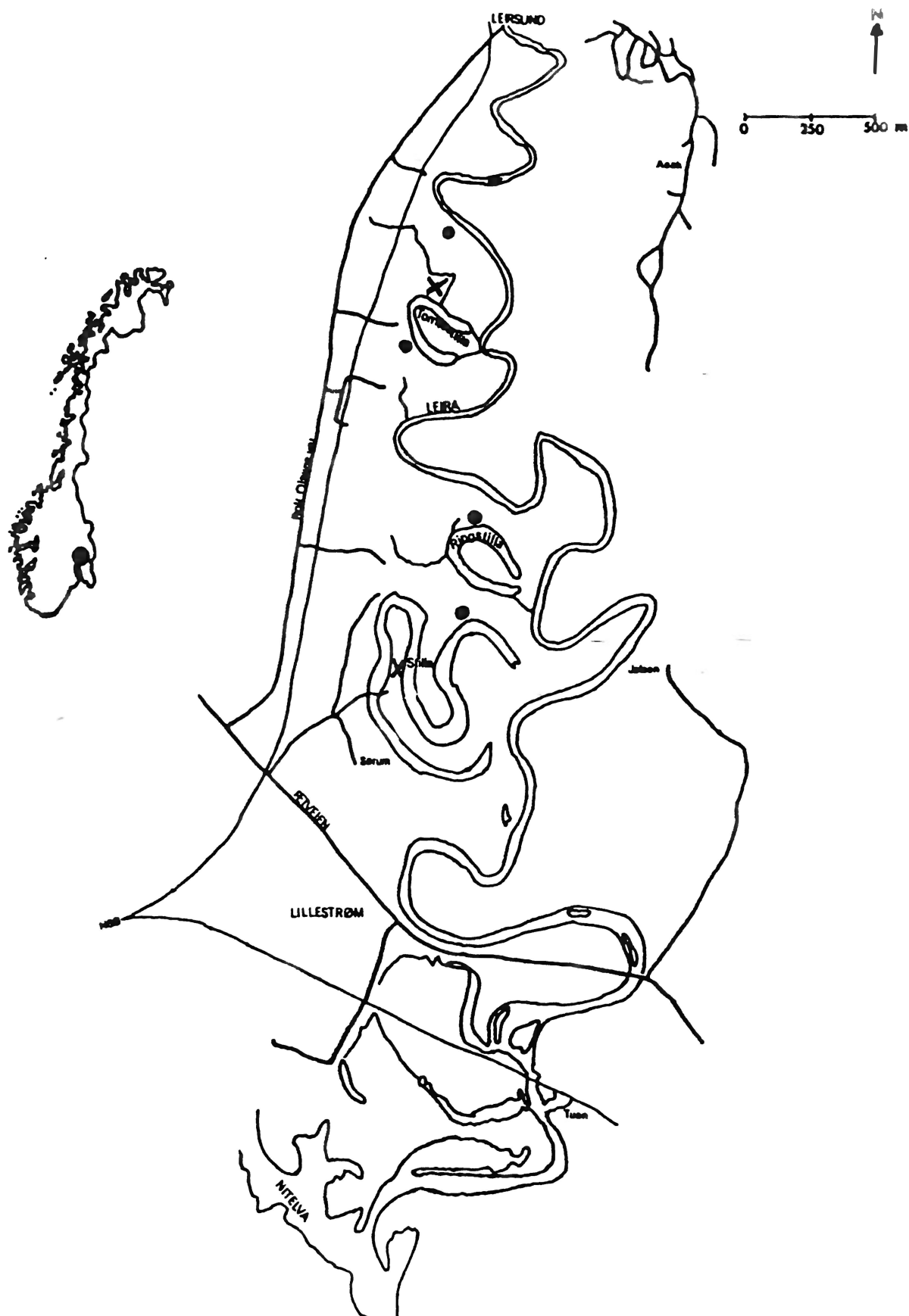

Fig.1. Leirelvområdet i Skedsmo og Fet kommuner, Akershus.

● = observasjonspostene ved punkttakseringen.

X = leirduebanene i Leirelvområdet.

MATERIALE OG METODE

Leirelvområdet ble besøkt 5 ganger i tidsrommet 25/6 til 4/11-1990. Registreringen foregikk som punktaksring, med faste observasjonspunkter (NU B 1979:7). Herfra hadde vi god oversikt, samtidig som vi selv var delvis i skjul. Både art, antall, og tidspunkt for observasjonen ble notert fortløpende. Registreringene foregikk fra soloppgang og 3-4 timer framover. Stilla og Ringstilla ble besøkt 4 ganger, Tomtestilla 2 ganger og, et utsiktspunkt nord for Tomtestilla 1 gang.

RESULTATER

25. juni 1990.

Ordinær observasjonsrunde rundt Stilla og Ringstilla. Nordvest ved Stilla ble det funnet gamle dvergspett- og flagg/hvitryggspetthull (fig.2). Dette er i samme området KS observerte territoriehevdene hvitryggspett, 1. april 1990.

Totalt ble det i Stilla registrert 36 arter hvorav 2 stokkand, den ene med 11 unger, 2 knoppsvane med 6 unger, 1 rødstilk, 1 sotsnipe, og 1 strandsnipe.

I Ringstilla ble det registrert 14 arter hvorav 2 knoppsvane med 3 unger, og 1 strandsnipe.

Kjøttmeis	Sv/hv fluesnapper
Blåmeis	Rødstrupe
Granmeis	Bokfink
Fuglekomge	Gulspurv
Munk	Jernspurv
Hagesanger	Sivspurv
Grønnfink	Sanglerke
Grønnsisik	Linerle
Løvsanger	Gråtrost
Gulsanger	Svarttrost
Rørsanger	Rødvingetrost
Sandsvale	Måltrost
Taksvale	Sotsnipe
Låvesvale	Strandsnipe
Ringdue	Rødstilk
Kråke	Knoppsvane
Myrsanger	Måltrost
Tornsanger	Tårnseiler

Tab.1. Antall arter observert ved Stilla og Ringstilla 25/6-90.

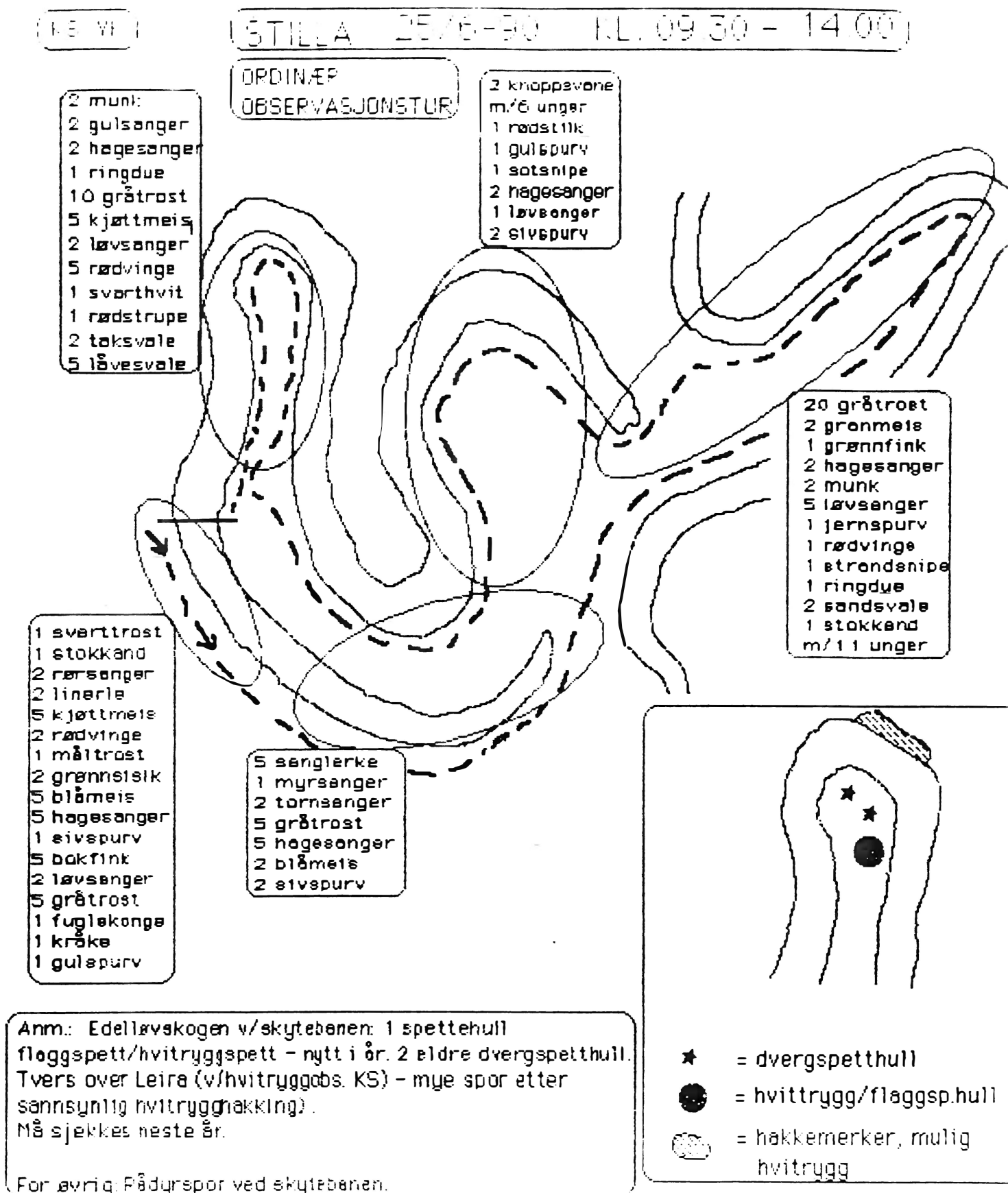
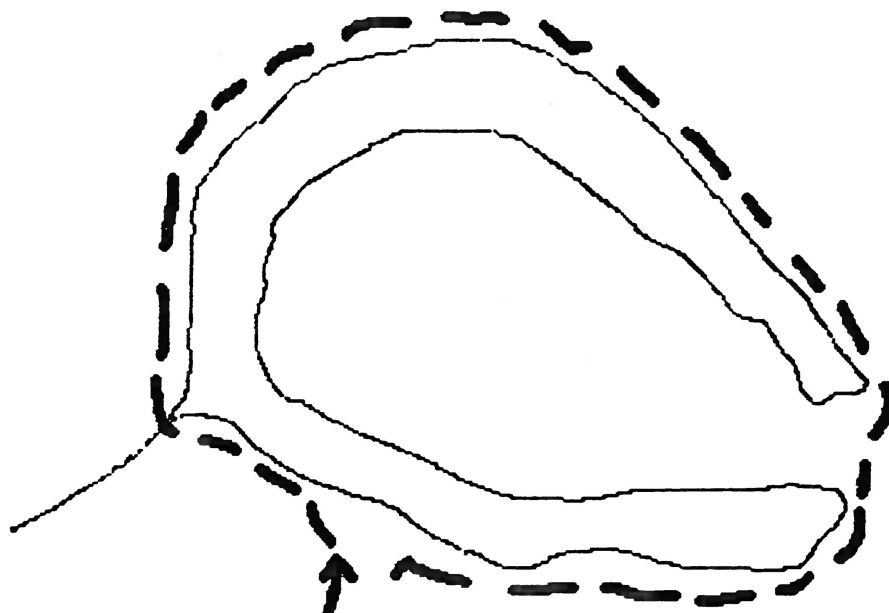

Fig.2. Observasjonsrunde Stilla 25/6-90. Pilene angir observasjonsrunden.

RINGSTILLA 25/6 - 90 kl. 14.30 - 16.00

KS, YK

ORDINÆR OBSERVASJONSTUR

2 sivspurv
2 kråke
2 tornsanger
50 tårnseiler
2 gulspurv
1 løvsanger
5 sanglerke
1 strandsnipe
1 linerle
3 hagesanger
1 gråtrost
1 rødvinge
1 ringdue
2 knoppsvane m/ 3 unger
+ rådyrspor

Fig.3. Observasjonsrunde Ringstilla 25/6-90. Pilene angir observasjonsrunden.

23. august 1990.

Punkttaksering ved Stilla og Ringstilla fra kl 0630-0930.

Totalt ble det registrert 31 arter hvorav 2 knoppsvane med 3 unger og 1 enkeltbekkasin i Ringstilla, og 1 enkeltbakkasin, 1 strandsnipe, 1 stokkand, og 2 rugder ved Stilla.

Kjøttmeis	Gulspurv
Blåmeis	Sivspurv
Munk	Rødstrupe
Løvsanger	Tornskate
Tornsanger	Dompapp
Rørsanger	Gråtrost
Grønnsisik	Rødvingetrost
Grønnfink	Ringdue
Bokfink	Gråmåke
Gulerle	Knoppsvane
Linerle	Enkeltbekkasin
Låvesvale	Strandsnipe
Sandvale	Stokkand
Kråke	Rugde
Skjære	Hønehauk
	Tårnfalk

Tab.2. Antall arter observert ved Stilla og Ringstilla 23/8-90.

Enkeltbekkasinene registrert ved Ringstilla og Stilla var mest sannsynlig to forskjellige individer. Rugdene ble kun observert flyvende over Stilla.

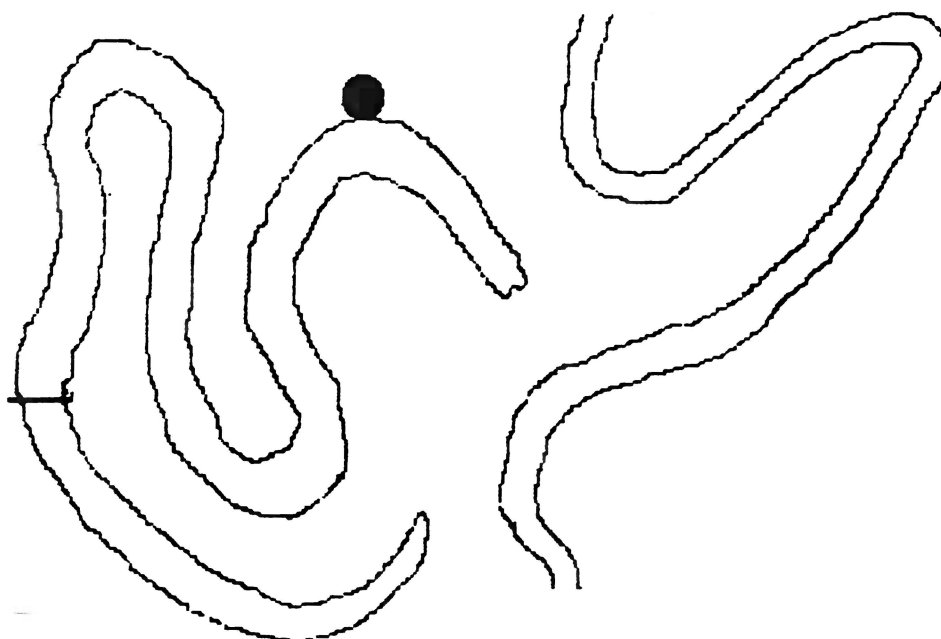
Mye grønnsisik, grønnfink, bokfink, gulerle, og linerle denne dagen (fig.4 og 5).

I perioden registreringen foregikk ble det notert 4 skudd, alle ved Leira.

STILLA 23/8-90 KL 0630 - 0930

KS

PUNKTTAKSERING

1 enkeltbekkasin (i Stilla)
 14 gulspurv
 5 løvsanger (stedsbunden)
 2 munk (stedsbunden)
 3 linerle
 16 gulerle
 16 ringdue
 1 måke (juv.)
 80 bokfink
 6 tornsanger (stedsbunden)
 5 grønnfink (mot SV)
 85 grønnsisik
 3 låvesvale
 6 sandvale
 3 sivspurv
 13 gråtrost
 11 blåmeis
 1 kjøttmeis
 1 strandsnipe
 4 kråke
 1 rørsanger (sang)
 1 stokkand (i Stilla)
 1 tornskate (hunn)
 1 dompap
 1 hønehaug (ad)
 1 ørn

2 skudd kl 0646

2 skudd kl 0648

Fig.4. Punkttaksering
 Stilla 23/8-90.
 Punktet angir
 observasjonssted.

RINGSTILLA 23/8-90 KL 06.30 - 09.30
PUNKTTAKSERING

YK

VÆR: PENT, STILLE - NOE VIND FRA KL 09.00

JAKT: 2 SKUDD V/LEIRA KL 06.48 + 2 KL 06.49

0630 5 RINGDUE

" 1 GULERLE

" 2 KJØTTMEIS

" 10 GRØNNSISIK

" 2 AD, 3 JUV KNOPPSVANE (I VANNET)

0640 2 RØDSTRUPE

" 1 LØVSANGER

" 1 GRÅTROST

" 1 BOKFINK

" 2 LINERLE

0643 1 GRÅTROST

0645 6 RINGDUE

0650 2 LØVSANGER

" 1 LINERLE

" 2 GULERLE

0655 2 RØDVINGE

0700 1 LINERLE

" 1 GRÅTROST

" 1 GRØNNFINK

" 1 RØDVINGE

0703 3 GRØNNSISIK

0705 10 GRØNNSISIK

" 1 LÅVESVALE

0715 2 GRÅTROST

" 10 GULERLE

" 4 GRØNNSISIK

" 3 LÅVESVALE

0720 20 GULERLE

" 1 RØDVINGE

0725 5 GULERLE

" 1 LÅVESVALE

0730 4 LINERLE

" 1 TORN SKATE

" 3 TORN SANGER

0735 5 GULEPLE

" 1 SANDLEPLE

0740 5 GRØNNSISIK

0750 5 SANDSVALE

" 2 GRØNNFINK

" 1 SIVSPURV

" 1 LINERLE

" 2 GRØNNSISIK

" 1 LØVSANGER

0755 5 GRØNNSISIK

0800 1 GRÅMÅKE

" 2 BOKFINK

" 1 ENKELTBK.

" 2 RINGDUE

" 1 LINERLE

0805 10 GRØNNSISIK

" 1 GULERLE

0815 10 GRØNNSISIK

" 1 LØVSANGER

" 3 LINERLE

" 2 RØDVINGE

0820 2 KRÅKE

" 1 LØVSANGER

0820 1 KJØTTMEIS

" 1 BOKFINK

0825 1 LINERLE

0830 4 RINGDUE

" 2 KJØTTMEIS

0840 15 GRØNNSISIK

" 1 KRÅKE

0920 3 LÅVESVALE

" 3 GRØNNSISIK

0925 1 GRØNNFINK

" 3 LINERLE

" 1 KJØTTMEIS

" 1 SKJÆRE

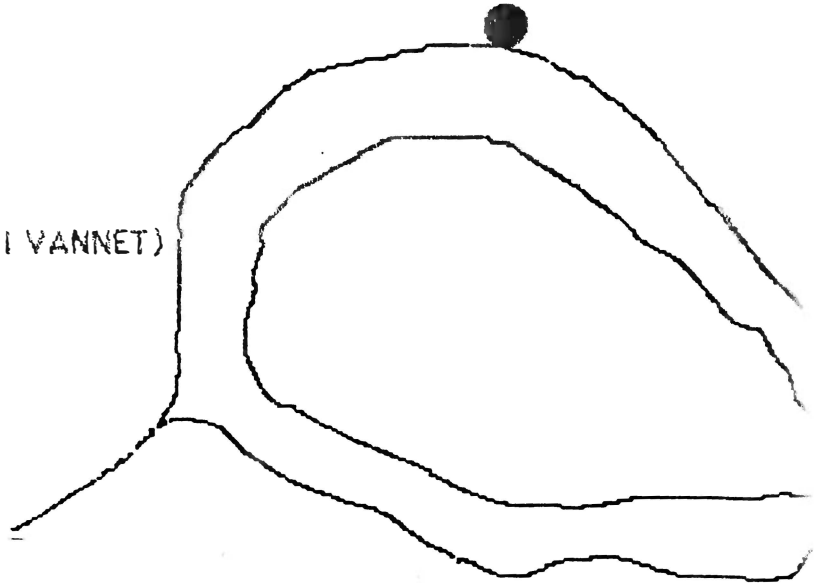

Fig.5. Punkttaksering
Ringstilla 23/8-90.
Punktet angir
observasjonssted.

25.august 1990.

Punkttaksering ved Tomtestilla og utsiktspunkt nord for Tomtestilla kl 0645-0945. (se fig.1).

Totalt ble det registrert 26 arter hvorav 29 heilo ved Tomtestilla, og 26 heilo og 1 sandlo ved utsiktspunkt nord for Tomtestilla. Heiloene registrert på begge plassene var de samme individer, og ble sammen sandloen observert på trekk over Leirelvområdet på veg sørover.

Heipipelerke er notert for første gang i høst, mens bokfink, grønnfink, og grønnsisik har avtatt noe i antall. Sangere og svaler nesten ikke observert (fig.6 og 7).

I perioden registreringen foregikk ble det notert 26 skudd på 2-4 forskjellige områder. Duejakt?

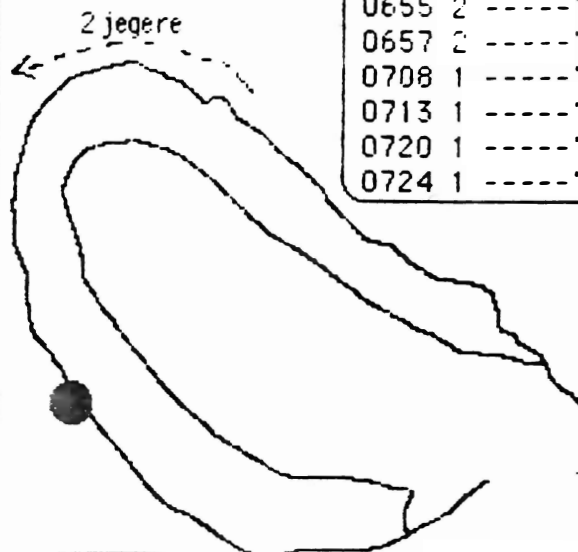
Kjøttmeis	Dompap
Blåmeis	Låvesvale
Granmeis	Tårnseiler
Spettmeis	Flaggspett
Løvsanger	Gråtrost
Grønnsisik	Ringdue
Grønnfink	Nøtteskrike
Bokfink	Kråke
Gulerle	Skjære
Linerle	Gråmåke
Heipipelerke	Heilo
Rødstrupe	Sandlo
Gulspurv	Spurvehauk

Tab.3. Antall arter observert ved Tomtestilla og utsiktspunkt nord for Tomtestilla 25/8-90.

YK TOMTESTILLA 25/8-90 kl 06 45 - 09 45 (Pent vær, stille)

PUNKTTAKSERING

0645	3 gråtrost
0648	1 "
0650	1 ringdue
0653	4 "
0654	4 gråtrost
0656	2 grønnsisik
"	4 ringdue
0658	6 gråtrost
0659	1 rødvinge
"	5 grønnsisik
0702	2 skjære
0705	1 grønnsisik
0715	1 linerle
"	1 grønffink
0716	2 grønnsisik
0718	1 bokfink
"	2 blåmeis
0721	1 gråtrost
0722	1 nøtteskrike
0727	1 rødstrupe
"	1 grønffink
"	1 linerle
0731	2 gråtrost
"	1 spættmeis
"	1 granmeis
0732	2 grønnsisik
0739	2 bokfink
0744	1 kjøttmeis
0745	1 bokfink
0746	2 grønnsisik
0747	1 rødstrupe
0750	1 linerle
"	2 kråke
0754	1 løvsanger
0755	2 linerle
"	1 gråtrost
0758	1 linerle
"	1 gråtrost
"	1 blåmeis
0800	1 linerle
0803	2 grønnsisik
0805	3 gråtrost
"	2 bokfink
0812	2 gråtrost
"	2 grønffink
"	1 løvsanger
0813	2 grønnsisik
0814	1 kråke
0815	26 heilo (lavt mot sør)
"	3 heilo
"	1 skjære

0645	2 skudd 2-300 m sør
0655	2 -----
0657	2 -----
0708	1 -----
0713	1 -----
0720	1 -----
0724	1 -----

0816	4 nøtteskrike
"	10 grønnsisik
0830	1 løvsvale
"	1 bokfink
"	1 løvsanger
0831	1 kjøttmeis
0835	1 bokfink
0836	1 rødvinge
"	5 grønnsisik
0845	1 kråke
"	2 grønnsisik
"	1 heipiplerke
0848	2 løvsanger
"	1 rødstrupe
"	2 linerle
0852	2 løvsvale
0857	1 heipiplerke
"	1 skjære
0900	1 linerle
"	1 blåmeis
0902	7 grønnsisik
0904	1 løvsvale
"	1 løvsanger
0912	5 grønnsisik
0918	3 "
"	1 heipiplerke
0920	25 gråtrost
"	1 linerle
0923	1 spurvehauk
0925	2 granmeis
0930	2 gråtrost
"	2 grønnsisik
0936	7 gråtrost
0940	1 spurvehauk

Fig.6.
Punkttaksering
Tomtestilla
25/8-90.
Punktet angir
observasjonssted.

UTSIKTPUNKT V/LEIPA NORD FOR TOMTESTILLA 25/8-90

FENT VÆP, KJØLIG

PUNKTTAKSERING

(KS)

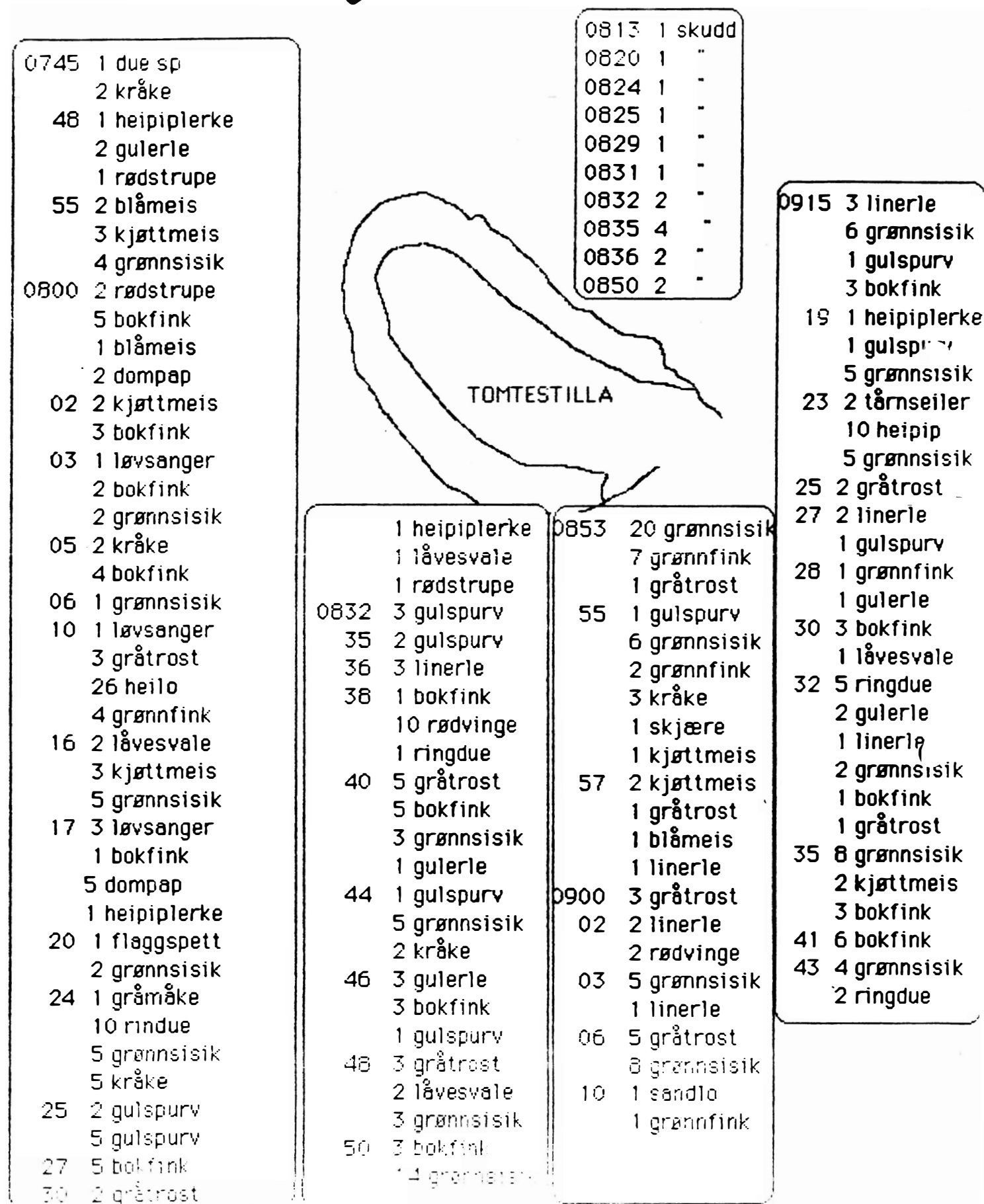

Fig.7. Punkttaksering ved utsiktspunkt nord for Tomtestilla 25/8-90. Punktet angir observasjonsted.

8.september 1990.

Punkttaksering ved Stilla, Ringstilla, og Tomtestilla, alle steder fra kl. 0745-1030.

Totalt ble det notert 36 arter hvorav 30 stokkand, 2 heilo og 1-2 enkeltbekkasiner ved Ringstilla, 1 knoppsvane, 1 heilo og 1-2 enkeltbekkasiner ved Stilla, og 1 heilo Tomtestilla. Det er usikkert om heiloen og enkeltbekkasinene er samme individer observert fra de forskjellige kroksjøene.

Bjørkefink observert for første gang i høst med flokker på 250 ind. Jevnt sig av grønnsisik, grønnfink, blåmeis, og kjøttmeis. Sanglerke observert i store antall enn tidligere i høst. Trostene er nesten ikke observert. Ellers er det notert flokker på 90 ringdue, 50 grønnsisik, og 14 nøtteskrike.

I perioden registreringen foregikk ble det registrert 18 skudd fra observasjonspostene ved Ringstilla og Tomtestilla.

Observatørene ved Stilla noterte ikke dette.

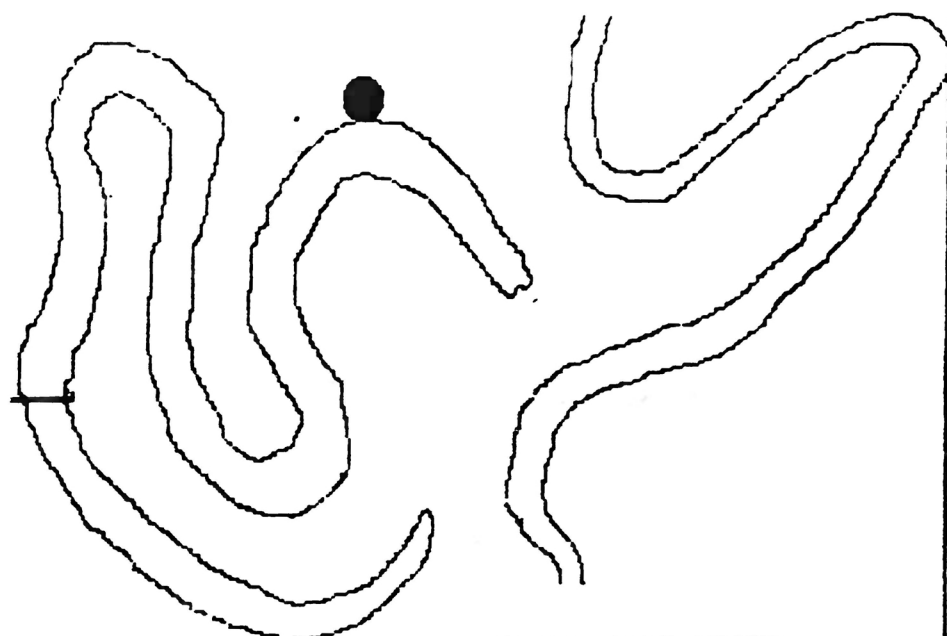
Kjøttmeis	Låvesvale
Blåmeis	Munk
Granmeis	Jernspurv
Grønnsisik	Gråtrost
Grønnfink	Rødvingetrost
Bokfink	Måltrost
Bjørkefink	Flaggspett
Linerle	Grønnspekk
Gulerle	Ringdue
Løvsanger	Stær
Sanglerke	Grankorsnebb
Heipipelerke	Skjære
Trepipelerke	Kråke
Dompap	Nøtteskrike
Rødstrupe	Heilo
Sivspurv	Knoppsvane
Gulspurv	Stokkand
Gråmåke	Enkeltebekkasiner

Tab.4. Antall arter observert ved Stilla, Ringstilla og Tomtestilla 8/9-90.

STILLA 8/9-90 KL. 06.55 - 0130

TST HR

PUNKTTAKSERING

0655	5 grønnfink
	5 bjørkefink
58	1 knoppsvane
0701	1 gråtrost
	7 grønnfink
02	1 heipiplerke
	1 grønnsisik
03	6 grønnfink
04	2 bjørkefink
06	1 rødstrupe
	2 bjørkefink
08	2 grønnfink
	1 gulspurv
	15 bjørkefink
10	6 grønnfink
	1 gulspurv
	35 due sp.
	6 grønnfink
	29 grønnfink
	90 ringdue
12	9 bokfink
	7 grønnfink
	5 grønnfink
15	2 grønnfink
	2 bokfink
	1 løvsanger
	3 ringdue
	7 fink sp.
18	12 ringdue
	1 heipiplerke
	5 bjørkefink
	5 måke sp.
23	1 gulspurv

0724	2 grønnsisik
	1 bjørkefink
	3 ringdue
	4 bjørkefink
	2 grønnfink
29	1 gråtrost
	1 gulspurv
	1 kjøttmeis
	1 heipiplerke
	1 løvsanger
	1 grønnfink
30	4 løvsvale
35	1 ringdue
	1 grønnsisik
	1 kjøttmeis
	3 grønnfink
	1 bjørkefink
42	3 ringduer
	42 bjørkefink
43	2 grønnfink
	3 ringdue
44	20 grønnfink
	1 rødstrupe
	2 bjørkefink
	1 heipiplerke
45	4 gulspurv
	6 grønnfink
46	2 grønnsisik
	1 kjøttmeis
53	4 nøtteskrike
	16 bjørkefink
55	1 kråke
	2 grønnfink

0756	1 kråke
	2 gråtrost
	2 måke sp.
	1 gulspurv
	3 grønnfink
	1 bokfink
58	10 fink sp.
	1 kråke
	1 løvsvale
0802	2 kråke
	15 bjørkefink
04	1 sanglerke
	7 grønnfink
	1 bjørkefink
07	1 sanglerke
	1 måltrost
09	3 munk
	2 grønnfink
11	1 kråke
	1 gulerle
16	2 nøtteskrike
24	3 bjørkefink
	15 sanglerke
28	1 kjøttmeis
	1 måltrost
	10 grønnfink
	3 heipiplerke
	2 grønnsisik
	2 bjørkefink
30	250 bjørkefink
34	1 flaggspett
	2 heipiplerke
	5 grønnfink

0834	6 grønnfink
35	3 gråtrost
37	1 sanglerke
	2 grønnfink
38	2 gråtrost
	5 grønnsisik
43	5 ringdue
	4 linerle
51	1 enkeltbek.
53	1 gulerle
57	3 grønnfink
	1 bjørkefink
0902	3 kråke
	2 bjørkefink
04	1 rødvinge
	2 løvsvale
	5 bjørkefink
05	1 heilo
06	1 rødvinge
09	6 sanglerke
	11 bjørkefink
15	15 bjørkefink
20	1 gulspurv
23	1 heipiplerke
	9 sanglerke
	1 rødvinge
24	1 blåmeis
25	25 stær
	7 sanglerke
	3 grønnsisik
	1 gulerle
	1 munk
28	2 nøtteskrike
30	3 bjørkefink
	1 kråke
39	14 nøtteskrike
40	4 bjørkefink
41	1 enkeltbek.
43	1 sanglerke
	4 bjørkefink
44	2 rødvinge
46	1 ringdue
50	3 grønnsisik
57	1 grønnsisik
1006	4 bjørkefink
	1 sanglerke
15	2 sanglerke
20	5 sanglerke
22	1 gulspurv
	3 bjørkefink
	1 blåmeis
27	1 heipiplerke

Fig.8. Punkttaksering ved Stilla 8/9-90. Punktet angir observasjonssted.

RINGSTILLA 8/9-90 KL 07.30 - 10.30
PUNKTTAKSERING

VÆR: PENT, STILLE

YK

09.25: 1 skudd hile øst
for Leira

0734	1 trepiplerke
35	2 granmeis
	1 ringdue
	1 heipiplerke
36	30 stokkand
	6 heipiplerke
40	5 ringdue
44	1 linerle
45	1 sanglerke
	1 gråtrost
	1 heipiplerke
	1 knoppsvane ad
54	2 sanglerker
	1 trepiplerke
55	1 sivspurv
56	1 bokfink
57	10 gråtrost
	1 kråke
58	1 jernspurv
0800	10 heipiplerke
05	5 sanglerke
08	6 heipiplerke
10	1 linerle
	2 kråke
	1 ringdue
14	5 heipiplerke
16	12 grønnsisik
18	1 bjørkefink
24	5 grønnsisik
25	5 heipiplerke
27	2 sanglerke
	1 gråmåke
	3 heipiplerke
	4 løvesvale
28	2 grønnfink
30	10 grønnsisik
	20 heipiplerke
	1 rødvingelerke
33	5 sanglerke
	1 natteskrake
35	10 grønnfink
	2 sanglerke

	1 ringdue
40	3 ringdue
43	3 blåmeis
45	2 rødstrupe
	1 ringdue
	2 bokfink
	2 sanglerke
50	3 blåmeis
52	5 grønnsisik
	5 grønnfink
54	1 ringdue
57	2 sanglerke
	2 heipiplerke
59	4 sanglerke
0900	2 linerle
02	1 heilo
07	1 heilo
09	5 sanglerke
	1 linerle
	1 bokfink
12	1 gråtrost
	5 heipiplerke
13	1 kjøttmeis
18	10 grønnfink
22	1 enkeltbekkasin
25	5 bjørkefink
	2 heipiplerke
28	2 sanglerke
	4 bjørkefink
	1 grønnfink
29	1 rødvingetrost
31	1 ringdue
34	1 rødvingetrost

39	1 enkeltbekkasin
40	10 heipiplerke
	1 linerle
44	5 sanglerke
47	5 løvesvale
50	1 rødvingetrost
56	1 grønnsisik
	1 linerle
	1 sanglerke
1006	1 heipiplerke
07	1 rødvingetrost
	1 sivspurv
10	2 linerle
	5 heipiplerke
11	1 gråmåke
12	2 bjørkefink
14	50 grønnsisik
18	3 sanglerke

Fig.9. Punkttaksering Ringstilla 8/9-90. Punktet angir

TOMTESTILLA 8/9-90 KL.07.45 - 10.30

K5

PUNKTTAKSERING

0745	6 ringdue
	2 grønnfink
	10 kråke
50	3 bokfink
	3 skjære
	3 ringdue
55	1 sanglerke
0800	5 grønnsisik
	1 kråke
	1 gråtrost
	1 heipiplerke
04	3 kjøttmeis
	2 løvsanger
	1 heipiplerke
05	1 blåmeis
	3 bjørkefink
07	3 grønnfink
	1 skjære
12	3 dompap
	5 grønnsisik
	1 ringdue
	3 bokfink
16	2 bokfink
	5 bjørkefink
20	5 grønnsisik
	6 bjørkefink
	1 sivspurv
25	1 heipiplerke
27	3 bjørkefink
29	1 heipiplerke
	1 sivspurv
	2 bjørkefink
	2 heipiplerke
31	2 sanglerke
	2 dompap
33	2 grønnsisik
	1 ringdue
	8 bjørkefink
	7 grønnfink
35	3 gråtrost
	2 kråke
	3 skjære
	2 ringdue
	6 gråtrost
	3 sanglerke
	1 gulspurv
	5 grønnfink
	2 heipiplerke
	3 bjørkefink
40	7 natteskrake
	2 ringdue

0840	2 ringdue
	10 grønnsisik
	1 blåmeis
	5 bjørkefink
	3 bokfink
45	2 blåmeis
	3 kjøttmeis
	2 ringdue
	3 grønnsisik
50	5 gråtrost
	1 linerle
57	3 gråtrost
	1 linerle
	2 blåmeis
	2 sanglerke
	4 grønnsisik
	5 bjørkefink
	2 heipiplerke
0900	1 sanglerke
	3 gråtrost
	3 bjørkefink
	2 bokfink
02	10 bjørkefink
	2 grønnfink
07	2 sanglerke
	5 bjørkefink
	3 heipiplerke
12	6 sanglerke
	1 rødstrupe
	1 heipiplerke
	3 bjørkefink
	3 bokfink
15	3 sanglerke
	5 gråtrost
	1 rødvinge
	1 heipiplerke
	5 bjørkefink
	3 grønnsisik
17	1 bokfink
	3 bjørkefink
	5 grønnsisik
	3 grønnfink
	1 gulspurv

0920	1 heilo
25	10 grankorsnebb
	1 linerle
	2 kjøttmeis
	5 gråtrost
	3 dompap
	4 bjørkefink
	1 løvsanger
30	1 linerle
	3 gråtrost
	6 ringdue
	7 bjørkefink
	2 gulspurv
	5 bokfink
	3 grønnsisik
35	10 bjørkefink
	4 sanglerke
	1 sanglerke
	1 natteskrake
	5 bokfink
	3 grønnsisik
43	2 grønnsisik
	8 bjørkefink
45	3 sanglerke
	1 heipiplerke
	2 gulspurv
49	3 sanglerke
	2 skjære
	3 bokfink
	1 heipiplerke
51	1 gulerle
	3 bjørkefink
53	2 heipiplerke
	3 dompap
	2 bokfink
	2 gråtrost
	1 rødstrupe

0955	5 grønnsisik
	10 bokfink
57	1 sanglerke
	2 grønnsisik
	1 bokfink
	4 ringdue
1000	9 ringdue
	5 grønnsisik
	3 grønnfink
	3 kjøttmeis
	1 rødstrupe
05	28 ringdue
10	2 løvsanger
	2 kjøttmeis
	2 blåmeis
	2 grønnfink
	5 bokfink
	2 grønnsisik
	2 bjørkefink
	1 skjære
12	2 bjørkefink
	1 grønnspett
	2 sanglerke
15	5 bjørkefink
	1 ringdue
	5 gråmåke
20	2 grønnfink
	1 linerle
25	2 heipiplerke
	3 bjørkefink
27	2 grønnfink

0825	1 skudd
0835	1 "
0857	2 "
0901	1 "
0902	2 "
0912	3 "
0915	1 "
0917	1 "
0957	1 "
1000	4 "
1002	2 "

Fig.10. Punkttaksering Tomtestilla 8/9-90. Punktet angir observasjonssted.

4.november 1990.

Punkttaksering ved Stilla og Ringstilla fra kl 0745-0945.
Sidene kroksjøene var islagt ble ingen svaner, ender eller vadere notert i/omkring kroksjøene. 15 heilo/tundralo ble observert fly sørvest over Leirelvområdet.

Totalt ble det observert 15 arter.

Gråsisik notert som ny trekkfugl i høst. Ellers lite av andre arter.

Ingen skudd registrert.

Kjøttmeis	Skjære
Blåmeis	Kråke
Løvmeis	Ravn
Granmeis	Gråmåke
Grønnsisik	Dompap
Gråsisik	Gulspurv
Grønnfink	Heilo/tundralo
Pilfink	

Tab.5. Antall arter observert ved Stilla og Ringstilla 4/11-90.

RINGSTILLA 4/11-90 KL 0745-0930
PUNKTTAKSERING

YK

PENT VÆR, STILLE

STILLA ISLAGT

0748 1 gulspurv
50 1 grønmeis
" 1 blåmeis
52 1 kråke
" 1 gulspurv
58 2 gulspurv
59 2 blåmeis
0802 1 dompap
12 2 gulspurv
15 1 kjøttmeis
24 2 gråsisik
25 2 gulspurv
45 1 skjære
" 1 kråke
" 1 grønmeis
0905 2 grønmeis
10 1 gulspurv
12 3 blåmeis
16 1 gråsisik
23 1 dompap

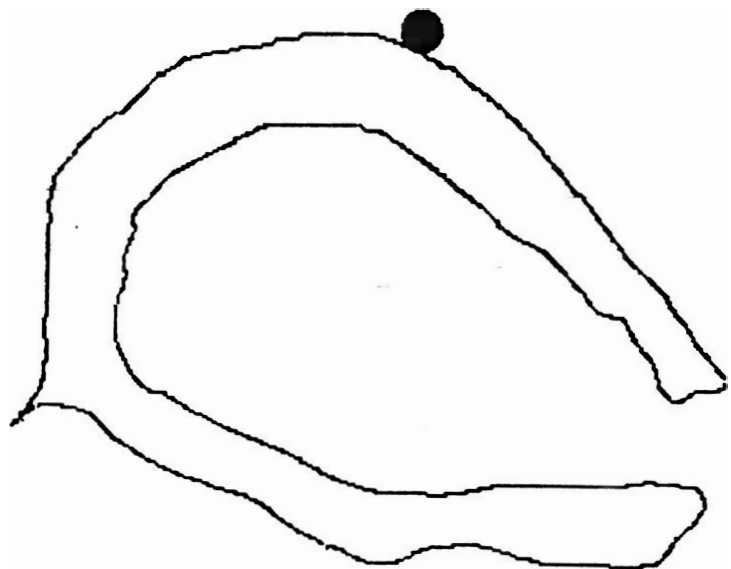

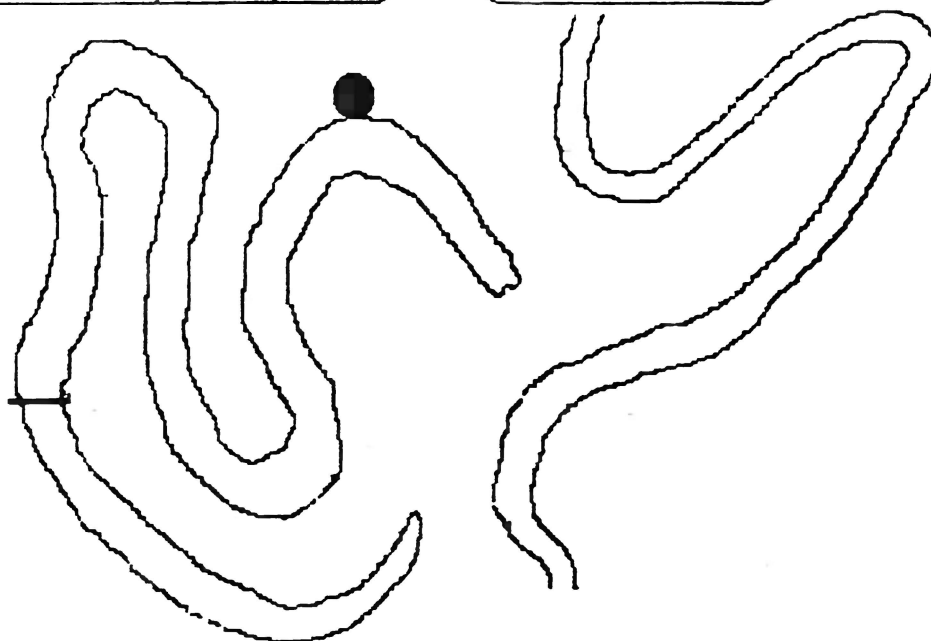
Fig.11. Punkttaksering ved Ringstilla 4/11-90. Punktet angir observasjonsstedet.

STILLA 4/11 -90 KL 0740 - 0940

(KS)

PENT VÆR, STILLE, KALDT

STILLA FROSSET

0740 - 0800	3 gulspurv 2 grønnsisik 2 skjære 1 kråke
0800-0810	2 grønnfink 4 dompap 8 gulspurv 2 blåmeis 2 gråsisik 1 kåke 1 skjære
0810-0830	3 dompap 1 blåmeis 3 gulspurv 1 grønnfink 1 ravn 1 kråke 1 skjære
0830-0850	18 gulspurv 2 grønnfink 1 grønnsisik 15 blåmeis 15 heilo/tundralo

0850-0910	18 gråmåke 1 løvmeis 3 blåmeis
0910-0940	3 grønnfink 5 gulspurv 4 pilfink

Fig.12. Punkttaksering Stilla 4/11-90. Punktet angir observasjonsstedet.

Totalt ble det på 5 observasjonsturer observert 60 arter hvorav 1 svaneart, 1 andeart, og 7 vadearter.

Kjøttmeis	Heipipelerke
Blåmeis	Sanglerke
Spettmeis	Trepipelerke
Granmeis	Rødstrupe
Løvmeis	Gulspurv
Munk	Jernspurv
Løvsanger	Sivspurv
Tornsanger	Dompapp
Myrsanger	Stær
Rørsanger	Sv/hv fluesnapper
Hagesanger	Tornskate
Gulsanger	Ringdue
Grønnsisik	Kråke
Gråsisik	Skjære
Grønnfink	Nøtteskrike
Bokfink	Ravn
Pilfink	Gråmåke
Bjørkefink	Flaggspett
Sandsvale	Grønnspekk
Taksvale	Gråtrost
Låvesvale	Rødvingetrost
Tårnseiler	Måltrost
Gulerle	Svarttrost
Linerle	Grankorsnebb
Sotsnipe	Enkeltbekkasin
Strandsnipe	Rugde
Rødstilk	Stokkand
Heilo	Spurvehauk
Sandlo	Hønsehauk
Knoppsvane	Tårnfalk

Tabell 6. Total antall arter observert ved Leirelvområdet høst 1990.

DISKUSJON OG KONKLUSJON

Ved evaluering av ulike våtmarker m.h.p. verneverdi, blir det tatt hensyn til områdets funksjon som hekke-, beite-, hvile-, trekk-, myte-, overnattings-, og overvintringslokalitet. Vår undersøkelse tyder på at kroksjøene har liten funksjon som trekk-, og overvintringslokalitet. Ellers bør en undersøkelse utover våren/sommeren 1991 avklare dette nærmere.

Våtmarksarter registrert i undersøkelsen er sotsnipe, strandsnipe, enkeltbekkasin, rødstilk, heilo, sandlo, rugde, stokkand, og knoppsvane. Alle artene opptrer i større antall på høsttrekket i Nordre Øyeren. Leirelva renner ut i Nordre Øyeren, et området som er vernet bl.a. fordi store mengder trekkfugl vår og høst raster her. I diskusjonen nedenfor blir våre observasjoner av våtmarksfugl fra Leirelvområdet ikke helt korrekt sammenlignet med ekstremumstall fra Nordre Øyeren, fordi Nordre Øyeren er både bedre undersøkt, og inneholder større tilgjengelige våtmarksområder enn det vi finner i Leirelvområdet.

Det er ikke gjort forsøk på å tallfeste hvor mye fugl som trekker gjennom Leirelvområdet. For mange usikkerheter tilsier det. Bl.a. er dette materiale lite og fra kun en sesong. Ofte er det vanskelig å vurdere om en art sett ved f.eks.

Ringstilla er samme individ som litt seinere er sett ved Stilla osv. Poenget med punkttakseringsmetoden er heller ikke å tallfeste observasjonene ut ifra en sesong, men å sammenligne tallmateriale mellom flere sesonger (Bevanger 1978). Forutsetningen er at punkttakseringen hvert år foregår til samme dato og klokkeslett. Med den erfaring vi har fra Nordre Øyeren har vi sett det som en like god løsning å foreta en skjønnsmessig vurdering av materiale. Om det i ettertid skulle være ønske om å benytte tallmaterialet fra denne undersøkelse er det i fig. 2 - 12 fullstendig liste med art/antall i forhold til klokkeslett for hver observatør og observasjonsdag.

Rødstilk og sotsnipe er registrert på en av våre fem turer, den 25/6. Selv om det er få juniobservasjoner av sotsnipe fra Nordre Øyeren (25/6-72, 23/6-82, og 20/6-87 (NØF rapport 1976/1984/1989)), er det ikke uvanlig at denne nordlige hekkefugl opptrer så tidlig på trekk ettersom hunnene forlater hekkeområdet før eggene er klekket. Fra Finland skjer dette ca 10. juni (Hilden 1979). Likevel kommer hovedtrekket ved Nordre Øyeren først medio august - primo september (NØF 1976).

For rødstilk kommer hovedtrekket ved Nordre Øyeren ultimo juli - ultimo august (NØF 1976), men registreres nesten årlig også i juni. Da det ved Øyeren enkelte år er registrert hekking, eller er mistanke om hekking, vil en observasjonrunde til våren nærmere avklare om dette også kan gjelde for Leirelvområdet.

Strandsnipe er observert ved to turer (25/6 og 23/8). Det er ikke usansynlig at observasjon 25/6 er hekkefugl, fordi det tidligere ikke er observert strandsnipe på trekk så tidlig som i juni i Nordre Øyeren. Her er hovedtrekket primo - ultimo august (NØF 1976). Hekkefugl i Nordre Øyeren, eks i 1977 ca 10 par (NØF 1989). Sommerobservasjoner av arten i Leirelvområdet tyder på hekking også her.

En sandlo ble observert på direkte trekk over Leirelvområdet 25/8. Dette er midt i hovedtrekket i Nordre Øyeren. Maks antall observert i Nordre Øyeren på høsttrekk er 34 sandlo 19/8-89 (NØF 1989).

Heilo er observert på 3 turer i høst (25/8 - 4/11). 29 individer ble sett på direkte trekk over Leirelvområdet 25/8, som også er midt i hovedtrekket for Nordre Øyeren. Maks antall observert i Nordre Øyeren på høsttrekk er 89 eks 5/8-86 (NØF 1989).

Både heilo og sandlo er som før nevnt kun observert på direkte trekk over Leirelvområdet. Antakelig raster disse ved Nordre Øyeren for furasjering og hvile.

Enkeltebekkasin opptrer som hekkefugl i Nordre Øyeren, og antakelig som hekkefugl i Leirelvområdet. Arten er observert på tre av fem turer (25/6 - 8/9), som også er midt i hovedtrekket i Nordre Øyeren. På sistnevnet lokalitet er det registrert opptil 235 - 260 eks på en høstdag (4/9-76 NØF 1976).

Rugde er observert ved Stilla 23/8. Sjelden på høsttrekk ved Nordre Øyeren. Antakelig hekkefugl i barskogområdet ved Stilla.

Stokkand er observert på tre turer i høst (25/6 - 8/9). Hekker i Leirelvområdet. Pga ferdsel (jakt), og at kroksjøene fryser tidlig (frosset 4/11), er det begrenset hva vi kan forvente å finne av stokkender i kroksjøene utover høsten. Likevel er det å anta at kroksjøene kan fungere som en furasjering- og overnattingslokalitet for ulike andearter såfremt de ikke som i dag til stadighet blir skremt.

Knoppsvane er observert på tre av fem turer i høst (25/6 - 8/9). Hekker enkelte år både i Stilla, Ringstilla og Tomtestilla, og benytter kroksjøene antakelig så lenge sjøene er isfrie. Det er også mulig at andre knoppsvaner enn hekkefuglene benytter kroksjøene for fjærfelling.

Det er tidligere kjent at fugl på trekk gjerne benytter elver, dalfører, o.l som trekkveier, slik at det på enkelte lokaliteter kan passere store mengder med trekkfugl (Ulfstrand 1978).

Slike store konsentrasjoner av trekkfugl er ikke observert i Leirelvområdet. Dette gjelder både ande- og vadearter såvel som andre fuglearter generelt. Det er derfor på andre områder enn som trekk- og overvintringslokalitet Leirelvområdet med dets spesielle kroksjøer fremstår som et ornitologisk sett meget interessant område, bl.a. hekkelokalitet for sangere, riksefugl ?, ugler, spetter m.m.

Sett bort fra siste observasjonstur 4/11-90, ble hagleskudd hørt jevnlig fra hele Leirelvområdet. På tross av at de fleste jakter due i området, er et mange som jakter rundt kroksjøene. Ikke minst fordi de fleste partier av kroksjøene er lett tilgjengelige for mennesker. Dette sammen med at store deler av skogen rundt kroksjøene er hogd, spesielt rundt Stilla og

Ringsstilla, gjør sitt til at området blir mindre egnet for fugl som våtmarkslokalitet.

Ved begge leirduebanene i Leirelvområdet, - Stilla og Tomtestilla -, gikk det godt opptråkket sti fra leirduebanen og ned til kroksjøene. Hvor vanlig det er å avslutte leirdue-skytinga med andejakt vites ikke, selv om stien var entydig nok. Det er heller ikke til å komme unna at det foregår en del ulovlig jakt i området året rundt.

Jaktas negative innvirkning omkring kroksjøene blir forsterket fordi disse våtmarksområdene er så små, der ett skudd rundt en av kroksjøene er nok til å skremme all våtmarksfugl avgårde. Dette gjelder ikke duejakta, som oftest foregår på god avstand fra kroksjøene.

Det er tildligere registrert at kroksjøene er forurenset (Rydgren & Westgaard 1990). Hva dette har å bety for fuglelivet er usikkert. Økt forurensing vil framskynde eutrofieringen og gjengroingen av kroksjøene, og vil virke uheldig inn på noen arter, -spesielt arter som krever et minimum av åpent vannspeil.

Småfugljakt

To unggutter med hver sin hagle var på jakt langs Leira søndag ettermiddag. Guttene skjøt trolig etter småfugler med haglegeværene. Begge var forsvunnet da politiet kom til for å gripe inn.

Fig.13. Akershus Arbeiderblad/Romerikes Blad, august-1990.

LITTERATUR

- Anonym. 1990. Våtmarker og verdier av disse. Hujon 4:252-254, 1990.
- Bevanger, K. 1978. Retningslinjer for ornitologiske feltmedarbeidere. Rapport fra Det Kgl. Norske Vidensk. Selsk., Musèet.
- Nordisk Ministerråd. 1979. Fuglenes arts- og antalsmæssige fordeling som redskab i landskapsanalyser og planlægningen. Nordiske Utredninger B 1979:7. 77 s.
- Nordre Øyeren. 1976. Nordre Øyeren rapport 1976. 140 s.
- Nordre Øyeren. 1984. Nordre Øyeren rapport 1977 - 1983. Toppdykker`n supplement 1984:3. 104 s.
- Nordre Øyeren. 1989. Nordre Øyeren rapport 1984 - 1987. Toppdykker`n supplement 1989. 89 s.
- Rydgren K., Westgaard K. 1990. Vannundersøkelser av kroksjøer og andre registreringer i Leirelvområdet, Akershus, utført av vassdragsgruppa i naturvernforbundet i Skedsmo. 1990. 22 s.
- Ulfstrand S. 1980. Fuglenes økologi. J.W.Cappelens Forlag 1980. 155 s.